

Obsah

Úvod	11
[Igor Mikušiak]	
I. Albánci a albánská literatura v době národního obrození	16
[Přemysl Vinš]	
I.1. Období <i>Rilindja</i> a jeho fáze	16
I.2. Albánský kulturně-historický kontext	18
I.2.1 Politické a kulturní poměry na albánském etnickém území do roku 1878, počátek kulturní emancipace a význam albánských kolonií v zahraničí	18
I.2.2 Politická emancipace Albánců v období od poslední čtvrtiny 19. století do vyhlášení nezávislosti v roce 1912	27
I.3. Rozvoj albánské literatury	34
I.3.1. Literární vývoj do 19. století, první písemné památky v albánštině a stopy odlišných nábožensko-kulturních prostředí	34
I.3.2. Albánský romantismus - zájem o lidovou slovesnost, literární tradice arberešských Albánců, romantická tvorba Albánců na Balkáně	40
I.4. Doznívání národního romantismu ve 20. století	61
II. Písemnictví Bosny a Hercegoviny před rokem 1878	63
[Jaroslav Otčenášek]	
II.1. Bosna a Hercegovina v dobách pozdní osmanské správy	63
II.2. Charakter bosenského písemnictví, židovská tvorba (do roku 1878)	65
II.3. Bosenští františkáni, průnik myšlenek ilyrismu do Bosny a Hercegoviny	66
II.4. Písemnictví bosenského pravoslavného obyvatelstva, Srbů	72

III. Počátky novobulharské literatury – období národního obrození

74

[Marcel Černý]

- III.1. Periodizace bulharského národního obrození – jeho vnitřní chronologie a hlavní střediska 74
- III.2. Počátek bulharského národního obrození 81
- III.2.1. Od Paisijových dějin do 20. let 19. století. Společenské a kulturní poměry v Bulharsku 81
- III.2.2. Paisij Chilendarski (1722–1773) 84
- III.2.3. Sofronij Vračanski (kol. 1739–1813) 89
- III.3. Literatura od 20. let 19. století do konce krymské války (1856) 96
- III.3.1. Situace bulharské kultury. Nové školské tendence a učebnicová literatura. Řecký kulturní vliv a boj proti fanariotům za nezávislou církev 96
- III.3.2. Slovanské vlivy a význam slavistiky. Počátky periodického tisku. Jazykové a pravopisné spory 108
- III.3.3. Počátky novobulharské umělecké poezie a prózy 117
- III.4. Od krymské války do osvobození Bulharska z osmanské nadvlády (1878) 123
- III.4.1. Doba prvního rozvoje umělecké literatury po krymské válce 123
- III.4.2. Poezie (Dobri Čintulov, Georgi Stojkov Rakovski) 126
- III.4.3. Počátky dramatu – Dobri Vojnikov – Vasil Drumev 140
- III.4.4. Renesanční osobnost Petka Račova Slavejkova 149
- III.4.5. Makedonští básníci a sběratelé lidové poezie – pozdní ohlasy eposu (Nikola Kozlev a mystifikace *Veda Slovena*) 158
- III.4.6. Bulharská obrozenská beletrie (Vasil Popovič, Vasil Drumev, Ilija R. Bláškov) 164
- III.4.7. Literatura 70. let 19. století (obecné vývojové rysy, periodika a vznik kritiky) 171
- III.4.8. Literatura versus revoluce – Ljuben Karavelov (1834–1879) a Christo Botev (1848–1876) jako vrcholné umělecké zjevy obrozenského období 179

IV. Chorvatské národní obrození a literární romantismus; zrod moderní chorvatské literatury

200

[Jaroslav Otčenášek]

- IV.1. Napoleonovy Ilyrské provincie, myšlenky Velké francouzské revoluce v chorvatské společnosti a herderovské pojetí jazyka a vzniku národů (1809–1829) 202

IV.2.	Koncepce ilyrismu a počátek obrozeneckého hnutí, otázka jednotného jazyka, neshody se Slovinci, Bulhary a Srby, redefinice ilyrismu (1830–1834)	209
IV.3.	Hlavní vlna ilyrského hnutí, specifika chorvatského literárního romantismu (1835–1843)	216
IV.4.	Spory s vídeňským dvorem, zákaz užívání termínu <i>ilyrismus</i> a doba před a po Slovanském sjezdu (1843–1851)	228
IV.5.	Doba dožívání ilyrismu a pozdního literárního romantismu, definitivního prosazení chorvatství, předpoklady nástupu realismu (1851–1874)	236

V. Specifická literární situace Makedonie v průběhu 19. století 244

[Marcel Černý]

V.1.	Literární život a problematika národního obrození v Makedonii. Společné bulharsko-makedonské kulturní dědictví. Dvojdmost bulharsko-makedonských obrozenců	244
V.2.	Jazyk literátů z Makedonie. Otázky spisovného jazyka	248
V.3.	Počátky slovanské knižní kultury v Makedonii. Pokračovatelé Sofronije Vračanského, první spisovatelé-osvětáři a národní učitelé Joakim K(ă)rčovski a Kiril Pejčinovič	254
V.4.	Jordan Chadžikonstantinov-Džinot. Zakladatelské dílo bratří Miladinovových. Rajko Žinzifov. Grigor P(ă)rličev	257

VI. Romantismus a národní obrození Rumunů. Literatura 1. poloviny 19. století na území dnešní Moldavské republiky 279

[Jarmila Horáková]

VI.1.	Historicko-kulturní kontext	279
VI.2.	Počátky moderní rumunské literatury. Poslední třetina 18. a počátek 19. století. Osvícenství a klasicismus v Sedmihradsku. Sedmihradská škola.	281
VI.2.1	Historické a kulturní pozadí Sedmihradské školy	281
VI.2.2	Supplex Libellus Valachorum Transilvaniae	283
VI.2.3	Filologové a historici <i>Sedmihradské školy</i>	283
VI.2.4	Klasicismus v literatuře: Ion Budai Deleanu	287
VI.2.5	Iluminatori populari (Lidoví osvícenci)	289
VI.3.	Počátky moderní literatury ve Valašsku a Moldavsku. Rumunské školství, divadlo, literatura a tisk do 30. let 19. století.	290

VI.3.1.	Politická a kulturní situace v rumunských knížectvích koncem 18. a na začátku 19. století	290
VI.3.2.	První rumunská poezie	292
VI.3.3.	Založení rumunského školství ve Valašsku a v Moldavsku	295
VI.3.4.	Divadlo	296
VI.3.5.	Zrod a rozvoj rumunského tisku	297
VI.3.6.	Kulturní spolky a společnosti	298
VI.3.7.	Další autoři první poloviny 19. století (cestopis jako žánr, inspirace lidovou slovesností, preromantická poezie)	299
VI.4.	Pașoptiști (osmačtyřicátníci). Generace sjednotitelů Valašska a Moldavska. Romantizující literatura s klasicistními prvky.	301
VI.4.1.	Generace osmačtyřicátníků v politice, kultuře a literatuře	301
VI.4.2.	Organizátoři kulturního života ve Valašsku a Moldavsku – Ion Heliade Rădulescu a Mihail Kogălniceanu	304
VI.4.3.	Ozvěny klasicismu, exotická a vlastenecká témata v poezii osmačtyřicátníků a sběr lidové slovesnosti	307
VI.4.4.	Historická novelistika, historiografie a korespondence	312
VI.5.	Literatura první poloviny 19. století na území dnešní Moldavské republiky	315

VII. Slovinský romantismus 318

[Alenka Jensterle-Doležalová]

VII.1.	Kulturní a politický kontext slovinské společnosti před romantismem, význam osvícenství	318
VII.2.	Pojetí romantismu ve slovinské literární vědě	324
VII.3.	Slovinský romantismus	329
VII.3.1.	Kulturní kontext	331
VII.3.2.	Kranjska Čbelica – druhý slovinský literární almanach a dobové slovinské a německé noviny	338
VII.4.	Česko-slovinské vztahy	339
VII.5.	Ján Kollár, myšlenka slovanské vzájemnosti a slovinští literáti	342
VII.6.	Žánrová profilace literatury	344
VII.7.1.	France Prešeren (1800–1849)	344
VII.7.2.	Prešernův básnický vývoj	347
VII.8.	Matija Čop (1897–1835)	366
VII.9.	Stanko Vraz (1810–1851)	369
VII.10.	Sbírání slovinské lidové slovesnosti	371
VII.11.	Další vzdělanci a básníci slovinského romantismu	371
VII.12.	Shrnutí charakteru slovinského romantismu	372

VIII. Srbská a černohorská literatura v době národního obrození 375

[Milada K. Nedvědová]

VIII.1	Srbové rozptýlení v různých státech	375
VIII.2	Periodizace národního hnutí	376
VIII.3	Historické podmínky vzniku národně emancipačního hnutí	379
VIII.3.1	Srbové v jižních Uhrách	379
VIII.3.2	Srbové v Osmanské říši	381
VIII.3.3	Černá Hora	383
VIII.4	Vývoj a poměry v srbském knížectví (30. léta-1882)	385
VIII.5	Kulturní podmínky vzniku srbského národně emancipačního hnutí	388
VIII.5.1	Vzdělávací a osvětová zařízení Srbů v jižních Uhrách	388
VIII.5.2	Vzdělávací a osvětová zařízení Srbů ve vlastním Srbsku	389
VIII.5.3	Srbská periodika	392
VIII.5.4	Vznik stálých divadelních scén	397
VIII.6	Zápas o reformu jazyka	397
VIII.6.1	Jazyková situace do Vuka S. Karadžiće	397
VIII.6.2	Reforma Vuka S. Karadžiće, její odpůrci a vítězství	399
VIII.7	Literární tvorba Srbů v období národního obrození	403
VIII.7.1	Stylová a žánrová charakteristika	403
VIII.7.2.	Literární situace v první fázi národního obrození; generace Dositeje Obradoviće	404
VIII.7.3.	Druhá fáze národního obrození; generace Vuka Stefanoviće Karadžiće, preromantismus, počátky romantismu	408
VIII.7.4	Od klasicismu k romantismu; rok 1847 v srbské literatuře	411
VIII.7.5	Literární situace v třetí fázi národního obrození; raný romantismus; Branko Radičević	418
VIII.7.6	Vrcholný romantismus; generace Sjedenčené omladiny srbské	421
VIII.7.6.1	Sjedenčená omladina srbská	422
VIII.7.7	Význam srbského romantismu pro rozvoj srbské literatury	429
Mapy		433
Seznam méně známých slov a termínů		439
Literatura a prameny		441
Resumé / Summary		463
Jmenný rejstřík		466